

УДК 330.101

Лук'яненко Н.Е.¹, Зуй Є.С.²

¹старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. БАД-520 НУ «Запорізька політехніка»

ДЖЕРЕЛА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Наслідки російської агресії проти України будуть руйнівними та жахливими. Не варто зараз наводити будь-яку статистику руйнувань економічного потенціалу країни хоча б тому, що вона ще не є остаточною. Дочекаємось перемоги у війні. Але вже зараз слід чітко

увяляти собі про масштаби проблем, які постануть перед суспільством після закінчення війни.

Кризові явища української економіки, а це, перш за все, перетворення в руїни величезної кількості промислових, сільськогосподарських та інфраструктурних об'єктів, стрімке падіння ВВП, ріст бюджетного дефіциту, скорочення золотовалютних резервів, зростання інфляції – вони вимагатимуть від суспільства надзусиль у їх подоланні та астрономічних фінансових ресурсів. В цих умовах від колапсу економіку України рятує підтримка міжнародного співтовариства, його фінансових інституцій. Бюджетний дефіцит фінансується СБ, МВФ, ЄБРР тощо. Питання повоєнного відновлення зруйнованої економіки країни стають пріоритетними. Економічне зростання в Україні має бути сталим і високим. Нам потрібно скористатись величезним досвідом низки країн з відбудови зруйнованої економіки. Варіантів може бути багато.

На наш погляд, вибір буде зроблений з двох наступних. Один варіант відбудови зруйнованої економіки, інфраструктурного потенціалу країни, офіційно названий «відновленням України від наслідків війни», пов'язаний з Указом Президента України № 266/2022 від 21 квітня 2022 року, яким утворено Національну раду з відновлення України від наслідків війни. Затверджено Положення про її діяльність та посадовий склад. Інший варіант відновлення України після війни запропонувала Європейська комісія. Цей механізм отримав назву «Відбудувати Україну» (Rebuild Ukraine).

Серед основних складових міжнародних зусиль з післявоєнного відновлення України названо наступні:

- зусилля з відбудови очолює українська влада у тісній співпраці з Європейським Союзом та іншими ключовими партнерами (G7 та G20, іншими третіми країнами, міжнародними фінансовими інститутами, організаціями);

- Єврокомісія очолює Платформу з відновлення України, яка працюватиме як всеосяжний орган стратегічного управління;

- Платформа схвалює план відбудови, координує джерела фінансування та їх призначення для оптимізації їх використання, а також стежить за ходом реалізації плану;

- створюється механізм Rebuild Ukraine як основний правовий інструмент підтримки ЄС, що поєднуватиме гранти та позики на відбудову. Він включається до бюджету ЄС і тим самим забезпечує прозорість, підзвітність та надійне фінансове управління цією ініціативою з чіткою прив'язкою до інвестицій та реформ. Механізм має особливу структуру управління, що забезпечує повну власність України.

Акцент у функціонуванні механізму робиться на реформах у сфері верховенства права та боротьбі з корупцією, а інвестиції приводяться у відповідність до кліматичних, екологічних та цифрових політик і стандартів ЄС.

Питання про джерела фінансування відновлення економіки України та її стабільного зростання є найважливішим. Серед потенційних джерел допомоги виокремлюють наступні:

- двостороння допомога: низка урядів різних країн висловили інтерес та побажання надати допомогу у різних формах;

- міжнародні інституції: Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк та інші інституції, які спеціалізуються на фінансовій допомозі у розвитку. Вони є головними природними джерелами фінансування (переважно кредитів);

- приватні джерела: приватні фонди та окремі особи, а також світова українська діаспора, які збирають значні суми на підтримку України;

- конфісковані російські активи та репарації: заморожені іншими урядами російські активи, використання яких стане можливим після міжнародних судів.

Слід також вказати і на низку фондів, створених українською владою для фінансування відновлення економіки України, які є внутрішніми можливими джерелами, а саме: Фонд підтримки малого та середнього бізнесу; Фонд підтримки армії; Фонд відновлення та трансформації економіки; Гуманітарний фонд; Фонд обслуговування та погашення державного боргу; Фонд відновлення майна та зруйнованої інфраструктури.

Таким чином, повоєнна відбудова економіки можлива лише завдяки наявності джерел економічного зростання та розробки механізму забезпечення їх відновлення.